

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

2020 рік став роком нових випробувань для безлічі країн, причиною чого стало стрімке поширення смертельно небезпечної коронавірусної хвороби, яка переросла у пандемію COVID-19. Багато країн, в тому числі і Україна, змушені були закрити не тільки кордони, а й місця великого скупчення людей: підприємства, магазини, заклади освіти тощо.

Так, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 211 від 11 березня 2020 року, з метою запобігання розповсюдженню небезпечної вірусної хвороби та зменшення смертельних випадків, з 12 березня 2020 року на всій території країни був впроваджений карантин та рекомендовано урядом віддалений (дистанційний) режим роботи [1; 2].

У зв'язку з цим усі заклади вищої освіти (далі – ЗВО) змушені були перевести освітній процес у дистанційний режим. Готовність до віддаленого навчання як самих закладів, так і студентів виявилася різною. Проте умови, які склалися і реальна загроза змусили учасників освітнього процесу швидко адаптуватися – освоїти різні платформи дистанційної освіти, вебсервіси для проведення онлайн-конференцій, мобільні додатки відеозв'язку тощо. Проте серед представників освітньої спільноти, мова далі піде про студентів, є як прихильники, так і противники дистанційної форми навчання. Однією з галузей знань, в якій важко досягти результатів навчання дистанційно є культура і мистецтво.

Маючи майже річний досвід організації та проведення дистанційного навчання, на базі Київського національного університету технологій та дизайну (далі – КНУТД) було проведено анкетування студентів, які навчаються за спеціальністю

«Дизайн», з метою визначення відношення здобувачів вищої освіти, саме мистецької галузі знань до дистанційної форми навчання. В анкетуванні взяли участь 200 студентів 1-4 курсів факультету дизайну КНУТД денної форми навчання. Студентам було запропоновано відповісти на 13 питань, щодо освітнього процесу в умовах карантину. Ознайомимося з результатами.

Загалом 35% опитаних студентів вважають дистанційне навчання прогресивною формою навчання, 21,5% – не визначилися, тобто не впевненні є це добре, чи погано, а от 43,5% – вважають дистанційну форму навчання дизайнерів не продуктивною. Можна погодитися, що оцінка певною мірою є суб'єктивною і стосується виключно конкретного закладу вищої освіти, проте подібне опитування дає раціональне зерно для роздумів і іншим профільним закладам.

На питання: «Чи хотіли б Ви після закінчення карантину навчатися за змішаною формою навчання (поєднувати навчання в аудиторії з дистанційним навчанням)?», 63% опитаних дали позитивну відповідь і 37% негативну. Це свідчить про певну перспективу використання технологій дистанційного навчання в галузі культури та мистецтва, за умови забезпечення належної якості самого навчального процесу.

З поміж опитаних студентів – 72% мають бажання найближчим часом повернутися до аудиторних занять, і лише 28% воліють щоб і далі освітній процес відбувався в дистанційному режимі, так як це дає можливість вдало поєднувати навчання з професійною трудовою діяльністю.

Більшість опитаних під час дистанційного навчання не мали жодних проблем з організацією освітнього процесу. Проте були деякі випадки проблем технічного характеру: відсутність комп'ютерної техніки, здебільшого вебкамери, повільне Інтернет-з'єднання або його відсутність (характерно для студентів з віддалених сіл), технічні проблеми з боку викладача тощо. Під час дистанційного навчання 83,5% студентів користувалися персональним комп'ютером, а 16,5% – смартфоном. Останні

зазначали, що використання смартфонів вкрай не зручне і у них виникла потреба придбати персональний комп'ютер або ноутбук.

Більшість опитаних студентів під час дистанційного навчання використовували для навчання Модульне середовище освітнього процесу КНУТД (Moodle) та вебсервіс для організації відео-конференцій Zoom, також паралельно використовувалися доступні месенджери, найчастіше Viber та Telegram; електронна пошта та соціальні мережі, зокрема Facebook та Instagram.

Щодо затрат часу на виконання завдань під час дистанційного навчання думки здобувачів розійшлися. Так 43% опитаних студентів витрачали на навчання більше часу ніж зазвичай при очних заняттях; 32% – відмітили, що витрати часу залежали від дисципліни і поставлених завдань: 14% – витрачали менше часу ніж завжди; 11% – витрачали стільки ж часу, як і під час аудиторних занять. Отже, можна зробити висновок, що більшість студентів під час дистанційного навчання працювали більш наполегливо та витрачали, переважно, більше часу ніж на навчання у період до карантину.

Серед основних недоліків роботи викладачів під час дистанційного навчання, які відмітили студенти, можна виокремити такі: надмірне навантаження завданнями, які потрібно було самостійно виконувати без допомоги викладача; брак часу на індивідуальне консультування; недостатній зворотній зв'язок, який вимагає роз'яснення недоліків у виконанні завдань; подекуди невчасне внесення оцінок за виконані завдання до електронного журналу; обмеженість освітніх ресурсів (наглядних матеріалів), які можна використати поза університетом тощо. Більшість зазначених студентами проблем мають суб'єктивний характер, проте ускладнення освітнього процесу призвело до певного погіршення успішності студентів. За результатами весняного семестру, який пройшов переважно в режимі дистанційного навчання у більшості (60,5%) студентів середній рівень академічної успішності залишився без змін в порівнянні з попереднім семестром, у 13% – оцінки покращились, у 26,5% – погіршилися.

За результатами анкетування майже 40% опитуваних під час дистанційного навчання змогли знайти постійну роботу, або тимчасовий підробіток та вдало поєднувати навчання і професійну діяльність. Крім того, під час карантину 18,52% опитуваних студентів пройшли онлайн-курси на Prometheus, EdEra, Coursera тощо; 20,68% – знайшли час для хобі та участі у конкурсах за інтересами; 21,60% – вільний час витратили на розваги (перегляд фільмів, відеоігри, читання художньої літератури тощо); 24,69% – зайнялись самоосвітою; 14,51% – займалися виключно домашніми справами.

Карантин та вимушений перехід на дистанційне навчання також вплинув на бажання студентів продовжувати навчання на наступному рівні освіти. Всього 9 % опитаних студентів КНУТД планують продовжити навчання в магістратурі у разі продовження дистанційного або змішаного навчання, 15,5% – планує почати професійну діяльність після отримання диплому бакалавра, 75,5% – буде стежити за розвитком пандемії коронавірусу і соціально-економічної ситуації в країні, відтак не готові дати відповідь щодо намірів на подальше навчання. Крім того, за умови продовження карантину та дистанційного навчання 2,5% опитаних планують відрахуватись з числа студентів за власним бажанням, 6% – перевестися на заочну форму навчання, 18% – зосередитись на професійній діяльності і 73,5% – продовжити навчання.

В умовах, в яких розвивається сучасна вітчизняна дизайн-освіта та освіта загалом організаційні форми навчання повинні бути гнучкими, а його зміст – мобільним. Саме комп'ютерні засоби навчання та побудовані на них нові інформаційно-телекомунікаційні педагогічні технології здатні докорінно змінити систему освіти, суттєво вплинути на формування нового змісту освіти та модифікувати організаційні форми і методи навчання. Вони дозволяють прискорити навчальний процес, зробити його інформативнішим і науково забезпеченішим. Без активного застосування креативних технологій не можливо забезпечити якість освітніх послуг [3].

Отже, пандемія COVID-19 щодня ставить перед ЗВО нові виклики, а разом з тим дає нові можливості – переглянути те, що є і розробити нове, відповідно до вимог сьогодення та розвитку сучасної техніки та технологій вебіндустрії. За результатами проведеного дослідження можна стверджувати те, що пандемія стимулювала еволюційний стрибок технічного розвитку вищої освіти та закладів, які її забезпечують. Дистанційна форма навчання та обізнаність учасників освітнього процесу в сучасних вебтехнологіях сьогодні стає обов'язковою складовою якості освітнього процесу та освіти в цілому.

Література:

1. Когут І., Назаренко Ю., Сирбу О. Коронавірус та освіта: аналіз проблем і наслідків пандемії. CEDOS-аналітичний центр: веб-сайт. URL: <https://cedos.org.ua/uk/articles/koronavirus-ta-osvita-analiz-problem-i-naslidkiv-pandemii> (дата звернення: 08.01.2021).
2. Куничак О. Що відбувається з освітою в умовах карантину? Платформа ЛІГА-ЗАКОН: веб-сайт. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/194213_shcho-vdbuvatsya-z-osvtoyu-v-umovakh-karantinu (дата звернення: 08.01.2021).
3. Лозинська Л.І. Особливості функціонування активних технологій навчання у процесі професійної підготовки дизайнера одягу: веб-сайт. URL: [sitimn_2008_19_82.pdf](#) (дата звернення: 08.01.2021).